

ปรัชญาฮั่นเฟยจื่อ

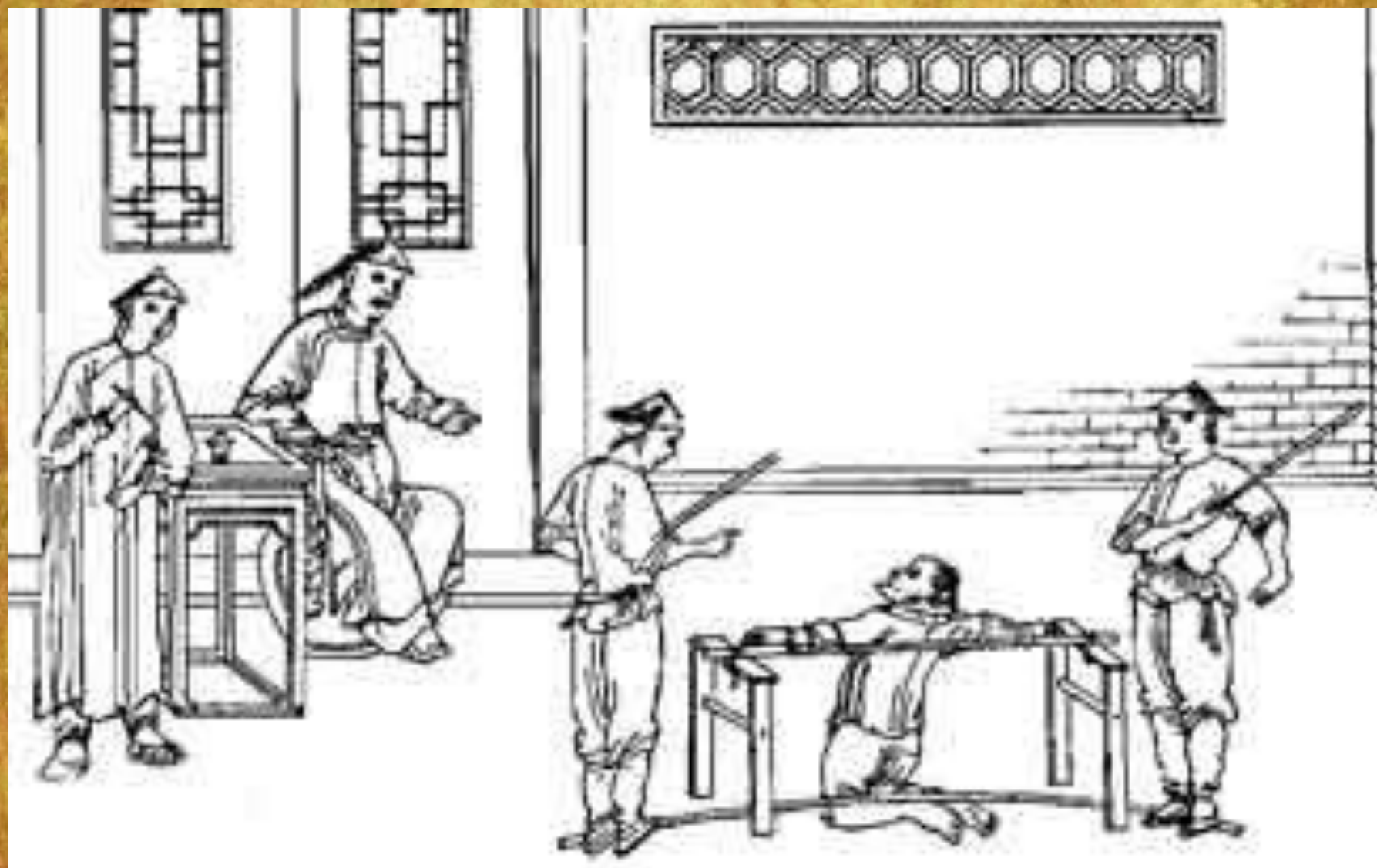
ฮั่นเฟยจื่อ คือ ใคร?

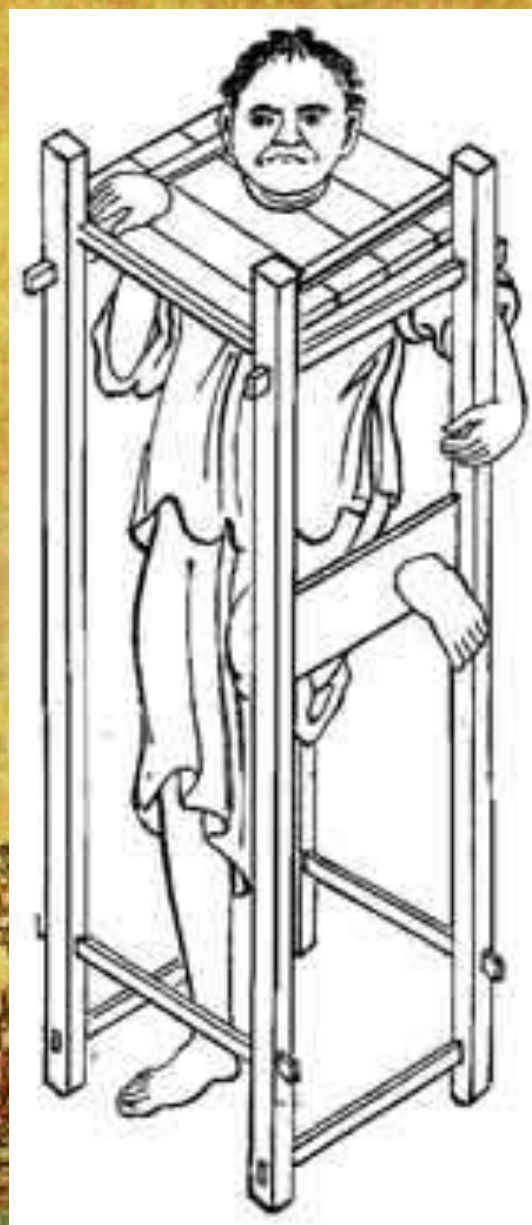
- ฮั่นเฟยจื่อ เกิดที่แคว้นฮั่น ในตระกูลเจ้าครองนครฮั่น
- เกิดในระหว่าง พ.ศ. ๒๖๑-๒๖๓
- เกิดในช่วงที่แคว้นฮั่นถูกรุกราน และพ่ายแพ้ในการรบหลายครั้ง ทำให้ผู้คนเดือดร้อนมาก — ภายในแคว้นฮั่น พวกตระกูลต่างๆ ต่างแย่งกันเป็นใหญ่ >> นำไปสู่แนวคิดปรัชญานิตินิยม
- ได้รับการปฏิเสธจากเจ้าเมืองฮั่น จึงปลีกตัวจากสังคม เขียนหนังสือ ชื่อ “ฮั่นเฟยจื่อ” รวม ๕๕ บท
- สิ้นชีวิตจากการดื่มยาพิษราว พ.ศ. ๓๑๐

法家 Legalism

- ฮั่นเฟยจื่อเห็นว่า จาริต
ประเพณี คุณธรรมเท่านั้น
ไม่สามารถป้องกัน
ประเทศชาติ หรือนำความ
สงบสุขมาสู่บ้านเมืองได้
- กฎหมายเป็นเรื่องที่สำคัญ
ที่สุด ทำให้ประเทศเข้มแข็ง
นำความสงบสุขมาสู่
บ้านเมืองได้
- สำนักนิตินิยม (**Legalism**)

A good society must start with good people.

People need to be inspired, not forced, to be good.

Confucianism
founder: Confucius,
a Chinese thinker

Human beings are only a small part of the total reality.

When people try to do too much, they will upset the natural order of things.

Taoism founder:
Laozi, a mystic
philosopher

Government can't just rely on good will, it needs a practical system governed by law.

In the system, all people are fundamentally equal, except the ruler.

Legalism founder:
Guanzi, Prime
Minister of Qi

ประวัติสำนักนิตินิยม

- ปรัชญาสำนักนิตินิยม ช่วงสมัยที่แคว้นต่างๆ กำลังทำสงครามกัน
- เกิดขึ้นโดย “ก้วนชุง” (Kuan Chung) เสนาบดีแห่งแคว้นฉี >> ใช้วิธีปกครองอย่างเข้มงวดมาปกครองประเทศ
- “จื่อชาน” (Tzu Chan) มหาเสนาบดีแห่งแคว้นเซ็ง ได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายจีนฉบับแรกที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรใน พ.ศ. ๗ ขึ้นมาใช้ >> แคว้นเซ็งจึงมีความสงบเรียบร้อย แคว้นใกล้เคียงต่างให้ความนับถือ

นักปรัชญาเด่นในสำนักนิตินิยม

- ๑) **เซินเต้า** (Shen Tao) แห่งแคว้นเจา >> ให้ความสำคัญกับ **“ชี่”** (Shih) หรือ **“อำนาจ”** มาก
- “อำนาจ” สำคัญที่สุดในการปกครองประเทศ / อำนาจเท่านั้นที่ทำให้ผู้ปกครองสามารถปกครองประเทศได้อย่างแท้จริง / ทำให้ทุกฝ่ายเกรงกลัวไม่กล้าฝ่าฝืน
- ๒) **เซินปู้-ไฮ** (Shen Pu-Hai) แห่งแคว้นฮั่น >> เน้นเรื่อง **“ชู้”** (Shu) >> **“ศิลปะการปกครอง”** เป็นสิ่งที่สำคัญ
- ศิลปะในการปกครองให้ประชาชนยินดีและปฏิบัติตามคำสั่ง

นักปรัชญาเด่นในสำนักนิตินิยม

- ๓) **ซางหยาง (Shang Yang)** แห่งแคว้นเว่ย์ >> เน้นเรื่อง **“ฝ่า” (Fa)** หรือ **“กฎหมาย”** สำคัญที่สุด
- เป็นผู้บัญญัติกฎหมายใหม่ๆ กำหนดทั้งคุณและโทษสำหรับผู้ทำตามและผู้ล่วงละเมิด ให้ความยุติธรรมทั่วหน้า
- ปฏิรูปทุกอย่าง ตั้งแต่วินัยในกองทัพ จนถึงการเช่าที่ดิน และเป็นผู้เผยแพร่เรื่อง “ศิลปะแห่งการทำกสิกรรมและการทำสงคราม”
- ซางหยางรังเกียจพวกนักปราชญ์ ลัทธิขงจื้อ เพราะไม่ได้ทำประโยชน์อะไร ----- ^ ____? คิดว่าเพราะอะไร??

- “หากรัฐใด ยึดถือเรื่อง ๑๐ อย่าง
นี้ คือ กวินิพนธ์, ประวัติศาสตร์,
จาริตประเพณี, ดนตรี,
คุณธรรม, การปลูกฝังคุณธรรม,
ความรักต่อบิดา, ความรักต่อ
มารดา, ความรักต่อพี่น้อง และ
การครุ่นคิด **บ้านเมืองนั้นจะ
แตกสลายก่อนที่จะข้าศึกจะมา
โจมตี เพราะไม่มีใครที่จะ
สามารถออกไปต่อสู้ หรือแม้ไม่
มีใครรุกราน รัฐนั้นก็จะมีเฉย
กับความยากจนข้นแค้นอยู่
แล้ว” (ซางหยาง)**

ปรัชญาของฮั่นเฟยจื่อ

- ฮั่นเฟยจื่อ เป็นนักปรัชญาที่เด่นที่สุดในสำนักนิตินิยม
>> ใช้จุดเด่นของนักปราชญ์ทั้งหลายเป็นฐานรองรับปรัชญาของตน
- เต๋า, ขงจื่อ, ม่อจื่อ, เซนเต๋า, เซนปู้-ไฮ, ซางหยาง....
- *** **สี่ ชู ฝ่า**

ปรัชญาสังคม และการเมือง

- “....ในปัจจุบันนี้ หากจะมีใครยกย่องสรรเสริญวิธีการของพระเจ้าเย้า พระเจ้าชุน พระเจ้าฮู่ พระเจ้าถัง พระเจ้าหวู ซึ่งเป็นกษัตริย์นักปราชญ์ทั้ง ๕ ในอดีตว่า ควรจะมาใช้ในปัจจุบัน ผู้นั้นย่อมเป็นที่ตลกขบขันเป็นแน่ ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่เป็นปราชญ์จึงไม่มี ความมุ่งหมายที่จะปฏิบัติตามอดีต หรือกำหนดกฎเกณฑ์อะไรจากอดีต แต่เขาจะศึกษาเหตุการณ์ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสมัยของเขาให้ถ่องแท้ แล้วคิดแสวงหาเส้นทาง เพื่อเผชิญกับเหตุการณ์ในปัจจุบันอย่างเหมาะสมกับกรณี

ชาวนากับกระต่าย

ผู้ปกครองใดยึดมั่นกับสิ่งที่เคยเป็นอดีต พรารถนาจะใช้อดีตมาปกครองในปัจจุบัน ผู้ปกครองนั้น ก็เหมือนกับชายคนเฝ้าคอยกระต่ายนั่นเอง >> การยึดมั่นในอดีตเป็นอุปสรรคขัดขวางความคิดใหม่ๆ และความเจริญก้าวหน้า

ปรัชญาสังคม และการเมือง

- พวกนักปราชญ์มักแต่ถกเถียงกันในเรื่องการปกครองรูปแบบต่างๆ แต่ไม่ได้คำนึงถึงความจริงที่มีอยู่ในปัจจุบัน กลับพูดแต่คุณความดีของการปกครองที่มีอยู่ในอดีต
- ผู้ปกครองที่ฉลาดจะใช้ปัญญาพิจารณาความเป็นจริง สลัดทิ้งสิ่งที่ไร้ประโยชน์
- ผู้ปกครองที่มีสติปัญญาจะไม่ยอมฟังพา มนุษยธรรม ไม่ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม หรือเชื่อตามนักปราชญ์ในลัทธิขงจื้อ
- *** เรื่องที่ถูกต้องที่ควรนำมาใช้กับสังคมในยุคของฮั่นเฟยจื้อ คือ **ชี ชู่ ฝ่า**

ชี้ (Shih)

- อำนาจเท่านั้นที่จะจัดการกับสิ่งต่างๆ ได้
- อำนาจทำให้คนมีอำนาจเป็นที่เกรงกลัวของคนทั่วไป ไม่มีใครกล้าฝ่าฝืน
- กว้านจื้อ กล่าวว่า “เมื่อพระเจ้าแผ่นดินมีปัญญา และปกครองบ้านเมืองด้วยอำนาจเด็ดขาด พวกเสนาบดีก็ไม่กล้าทำความชั่ว ไม่กล้าทรยศต่อพระเจ้าแผ่นดิน ข้อนี้เป็นเพราะเสนาบดีมีความรักภักดีต่อพระเจ้าแผ่นดินก็หาไม่ แต่เป็นเพราะพวกเขาเกรงกลัวในพระราชอำนาจ....”

คุณคิดอย่างไร ???

- กฎหมายจึงบัญญัติว่า
- “จงเคารพยกย่องพระเจ้าแผ่นดิน และอ่อนน้อมถ่อมตนต่อ
เสนาบดี ข้านี้มีใช้เพราะประชาชนมีความรักภักดีต่อท่านเป็น
พิเศษก็หาไม่ แต่เป็นเพราะท่านเหล่านั้นเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดใน
แผ่นดิน”

คุณคิดยังไง??? ความรัก ภักดี เคารพจากใจจริง กับการใช้
อำนาจ สิ่งไหนดีและได้ผลกว่ากัน???
--- นักปรัชญาคนใดที่มีแนวคิดตรงกันข้าม???

ชี้ (Shih)

- ชี้เพยจื่อ กล่าวว่า
- คนดีมีอำนาจน้อย เพราะอยู่ในฐานะที่ต่ำกว่า ก็ต้องยอมจำนนต่อคนที่มีอำนาจมาก เพราะเขาอยู่ในฐานะตำแหน่งที่สูงกว่า
- อำนาจและตำแหน่งเป็นของจำเป็น ส่วนความดีและปัญญาไม่สามารถเป็นที่พึ่งพาอาศัยได้
- คนชั่วแต่มีอำนาจ ย่อมสามารถใช้อำนาจบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตามคำสั่งของตนได้
- ความดีและปัญญา ไม่สามารถทำให้ประชาชนเชื่อฟังได้ อำนาจและหน้าที่ต่างหากที่สามารถทำให้ประชาชนเชื่อฟังได้

ชู้ (ศิลปะการปกครอง)

- ผู้ปกครองจะขาดชู้ไม่ได้ เพราะเป็นเครื่องมือในการปกครอง เพื่อให้บุคคลในบังคับบัญชาเชื่อฟังและปฏิบัติตามด้วยความยินดี
- คนมีอำนาจ แต่ใช้อำนาจไม่เป็น ย่อมก่อให้เกิดโทษแก่ตัวเอง
- ชู้ของผู้นำ คือ ***การให้รางวัลแก่ผู้ทำความดี และการลงโทษทัณฑ์แก่คนที่ทำความชั่ว >> “การปกครองที่มีทั้งรางวัล และลงโทษทัณฑ์นั้น เป็นความถูกต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของคน”

- คิดว่า ความดี ความชั่วในวรรณคดีของอันเพยจื่อ คือ อะไร???
- คนดีก็คือคนที่ทำตามกฎหมาย คนชั่วก็คือคนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ดีชั่วตัดสินกันที่กฎหมาย
- กฎหมายจะศักดิ์สิทธิ์ได้ ก็เพราะการปฎิบัติบำเหน็จและการลงโทษทัณฑ์คอยสนับสนุน

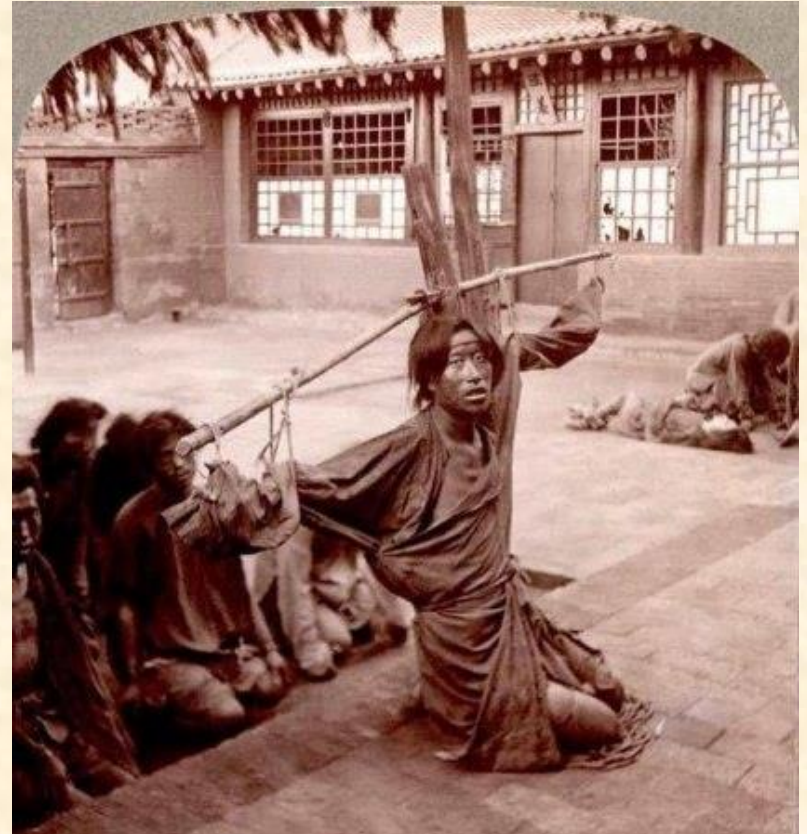
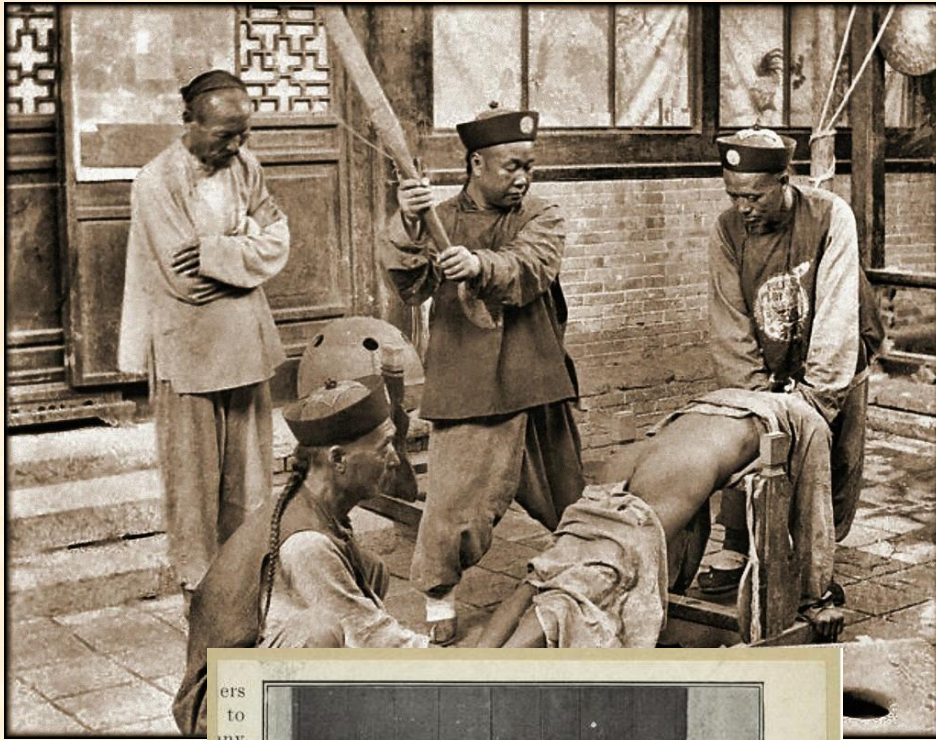
ตัวอย่างการใช้ซู

- เมื่อเสนาบดีกราบทูลว่า สามารถทำอะไรได้ ผู้นำก็มอบหมายงานให้ตามนั้น และต้องให้เขารับผิดชอบให้มีผลงานตรงกับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย
- หากเขาสามารถมีผลงานสำเร็จดังที่เขารับอาสา เขาก็จะได้รับการปูนบำเหน็จรางวัล แต่ถ้าไม่มีผลงานสำเร็จตามที่ตกลงกันไว้ เขาก็จะถูกลงโทษ
- เมื่อผู้นำรักษาหลักการนี้ไว้ได้อย่างเคร่งครัด บุคคลที่รู้ว่าตนไม่มีความสามารถก็จะไม่กล้ารับตำแหน่งนั้น
- โดยนัยนี้ ผู้ที่ไร้ความสามารถก็จะหมดไปเอง เหลือแต่ผู้มีความสามารถควรแต่ตำแหน่งนั้นๆ เท่านั้น ^__^

ฝ่า (กฎหมาย)

- กฎหมายเป็นตัวกำหนดคุณและโทษไว้อย่างชัดเจน
- ใครปฏิบัติตามกฎหมายก็จะได้รับประโยชน์ ใครฝ่าฝืนก็จะได้รับโทษทัณฑ์
- กฎหมายเป็นบรรทัดฐานในการปกครองประเทศ --- ทำให้พลเมืองมองเห็นชัดว่า ตนควรทำอะไรและไม่ควรทำอะไร
- กฎหมายช่วยกวาดล้างความวุ่นวายไร้ระเบียบของสังคมให้หมดไป
- กฎหมายจะช่วยขจัดระบอบศักดินาและการแบ่งแยกระหว่างชนชั้น

- ฮั่นเฟยจื่อ กล่าวไว้ว่า...
- “บ้านเมืองที่มีการปกครองที่ดี สิ่งสำคัญประการแรกต้อง
มีประมวลกฎหมายที่แน่นอน”
- “เมื่อใดมีการใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เมื่อนั้นบ้านเมือง
จะเข้มแข็ง เมื่อใดมีการใช้กฎหมายอย่างหย่อนยาน
เมื่อนั้นบ้านเมืองก็จะอ่อนแอ”
- *** “ถ้าโทษกำหนดไว้หนัก ก็จะไม่มีการกล้าฝ่าฝืน นี่
คือวิธีกำจัดอาชญากรรมโดยวิธีกำหนดลงโทษ”

- ในการปกครอง >> **ชี้ ชู ฝ่า ต้องอิงอาศัยกัน** >> ผู้นำต้องมีอำนาจ อำนาจจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย กฎหมายจะศักดิ์สิทธิ์ได้ก็เพราะผู้มีอำนาจใช้ และผู้นำจะต้องฉลาดใช้คนใช้อำนาจ ใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับกรณี

- ฮั่นเพยจื่อเชื่อว่า
- ผู้นำที่มีอำนาจ ไม่จำเป็นต้องมีคุณธรรม หรือความสามารถ พิเศษแต่อย่างใด มีอำนาจอย่างเดียวก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้ คนกลัวเกรง ปฏิบัติตามได้
- * _____ * คุณคิดว่ายังไง เห็นด้วยหรือไม่??
- หน้าทีชของผู้นำ เพียงให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น แล้วทุกอย่างจะดำเนินไปได้ด้วยดี >> เพราะพลเมืองได้รับรู้กฎหมายกันอย่างทั่วถึง จึงทำให้พลเมืองรู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ >> รู้ว่าผู้นำมีอำนาจที่จะลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย และให้รางวัลแก่คนทำตามได้

- ขงจื้อทำให้ทุกคนเท่าเทียมกันโดย จารีต ประเพณี และคุณธรรม
- ฮั่นเฟยจื้อ ควรใช้กฎหมายมาแทนที่จารีต ประเพณี และคุณธรรม ทุกคนไม่ว่าชนชั้นไหน จะต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายทั้งหมด ไม่มียกเว้น >> “เสนาบดี ถ้ากระทำความผิดแล้ว ก็จะต้องได้รับโทษทัณฑ์ไม่มียกเว้น สามัญชนหากทำความดี ก็จะได้รับบำเหน็จรางวัล โดยไม่มีข้อยกเว้นเช่นกัน”

- ผู้นำที่ฉลาด จะประกาศใช้กฎหมายเป็นแนวทางการปฏิบัติของประชาชน
- จะไม่หวงนำวิธีในอดีตมาใช้
- จะสถาปนาข้าราชการเป็นผู้นำของประชาชน - เชื้อฟางผู้นำ
- ประชาชนต่างก็จะยึดมั่นอยู่ในกฎหมาย จะทำงานเพื่อบ้านเมือง และยินดีทำสงครามให้บ้านเมือง
- *กฎหมายควรจะเปลี่ยนไปพร้อมๆ กับ ความเจริญก้าวหน้าในทุกกาลสมัย การปกครอง จะต้องดำเนินไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของสมัยนั้นๆ*

ปรัชญาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมในอุดมคติ

- ธรรมชาติแท้ หรือ ดั้งเดิมของคนมีแต่ความเห็นแก่ตัว
*** มุ่งแต่แสวงหาและรักษาผลประโยชน์ของตน และ
เป็นนักวัตถุนิยม >> ทุกอย่างที่ทำลงไป ก็เพื่อ
ผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้น
- ฮันเฟยจื๊อ กล่าวเตือนผู้นำของรัฐว่า ไม่ควรไว้วางใจบุคคลที่
แวดล้อมใกล้ชิดอย่างเต็มที่ >> “เสนาบดีจะเฝ้าสังเกตและทำ
ตามความประสงค์ของพระราชา แล้วผลประโยชน์ต่างๆ ก็จะมา
ตามๆ แต่เมื่อใดตนเสียผลประโยชน์ ก็อาจทำความเสียหาย
ให้แก่พระราชาได้เช่นกัน...”

เหตุผลที่ต้องมีกฎหมาย

- หากปล่อยให้คนเป็นไปตามธรรมชาติ ก็ย่อมนำไปสู่ความรุนแรงและการใช้กำลังอำนาจเข้าเบียดเบียนกัน สังคมจะเต็มไปด้วยความทุกข์ ยุ่งเหยิง ไร้ระเบียบ
- มีวิธีเดียวที่จะขจัดความยุ่งยากได้ คือ ใช้กฎหมายที่เข้มงวดและกำหนดโทษอย่างรุนแรงมาควบคุมไว้ อย่างนำหลักมนุษยธรรมหรือศีลธรรมมาใช้
- ผู้นำจะต้องทำ ๒ อย่างพร้อมกัน >> “นำประชาชนโดยกฎหมายและบังคับประชาชนให้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยการลงโทษ”

ปรัชญาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมในอุดมคติ

- คนจะแสดงความเห็นแก่ตัวมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการอึดปาก อึดท้องเป็นสำคัญ ถ้าหากมีอาหารอุดมสมบูรณ์ก็จะไม่แสดงความเห็นแก่ตัว แต่ถ้าเกิดขาดแคลนอาหาร หิวโหย ก็สามารถกระทำความผิดได้ >> ปัญหาเศรษฐกิจจึงเป็นเรื่องสำคัญของประเทศ
- ผู้นำของรัฐพึงทำให้รัฐมีพลเมืองน้อย เพื่อจะได้มีอาหารเพียงพอ ไม่ต้องแย่งกิน แย่งใช้
- การที่จะทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดี >> ก็ด้วยอาชีพกสิกรรม และวิธีที่จะให้ผลผลิตมากขึ้น >> ต้องปล่อยให้กระทำโดยเสรี แข่งขันกันเอง

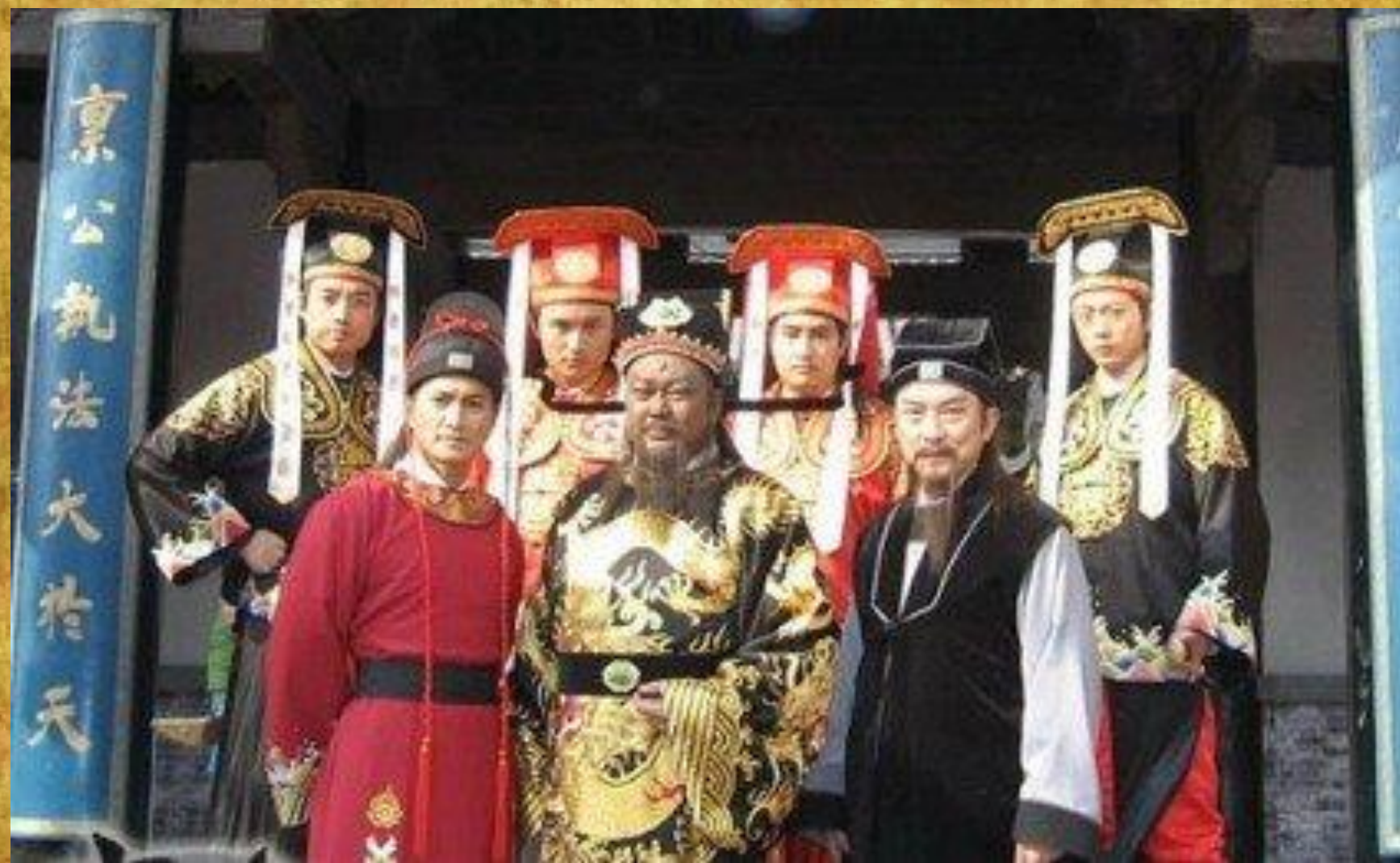
- ผู้นำจะต้องให้ความสำคัญกับการทำ
กสิกรรมว่าเป็นอุดมการณ์ในการ
สร้างบ้านเมืองให้เข้มแข็ง
- “บุคคลผู้ใช้ฝิ่นแผ่นดินทำการกสิกร
รม ย่อมจะเจริญด้วยโภคทรัพย์ และ
บุคคลผู้ต่อสู้ศัตรู ย่อมจะเจริญใน
อำนาจ”
- ๑) บังคับใช้กฎหมายให้พลเมืองทุก
คนทำกสิกรรม และบุกเบิกแผ่นดิน
- ๒) มีกฎหมายบังคับให้พลเมือง
เรียนรู้การรบ ฝึกฝนการทำสงคราม

- ฮั่นเฟยจื่อ แบ่งสมาชิกของสังคมออกเป็น ๒ กลุ่ม
- ๑) กลุ่มที่ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ >> ชาวนา ชาวไร่ ทหาร
- ๒) กลุ่มผู้เกียจคร้านและชอบพักผ่อน >> ขุนนาง และนักวิชาการ
- ฮั่นเฟยจื่อจึงรังเกียจลัทธิขงจื้อในแง่มุมมองนี้มาก ที่เอาแต่เล่าเรียนศึกษา ไม่ทำสิ่งใดให้เป็นประโยชน์แจ้งชัดแก่บ้านเมือง
- ฮั่นเฟยจื่อ ถือการกระทำสำคัญกว่าคำพูด >> นักปฏิบัติการ

สังคมในอุดมคติของฮันเฟยจื่อ

- ๑. ต้องบังคับพลเมืองให้ทำกสิกรรม และบุกเบิกผืนแผ่นดินเพื่อเพิ่มพูนโภคทรัพย์ของพลเมือง
- ๒ กำหนดการลงโทษ และดำเนินการลงโทษเพื่อควบคุมคนเลว
- ๓. กำหนดให้มีการเก็บภาษีอากร บรรจู่ย่งฉาง และท้องพระคลังให้เต็ม เพื่อขจัดความอดอยากและเลี้ยงกองทัพ
- ๔. จัดให้มีการฝึกฝนวิชาการรบให้แก่ทุกคน และให้หมั่นฝึกซ้อมจนชำนาญ เพื่อว่าพลเมืองจะได้ช่วยกันป้องกันบ้านเมืองเมื่อถูกรุกราน

**THANK
YOU
FOR
READING
!**

ดาวน์โหลดไฟล์นี้ได้ที่

www.philosophychic.com

สนุกกับการเรียนรู้ปรัชญาและศาสนาแบบชิคๆ เคียงคู่รอยยิ้ม